

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ORIGINAL

Βρυξέλλες, 4 Ιουλίου 2016
sj.c(2016)3830200

Προς το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών

Παρατηρήσεις

Εκ μέρους της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής**, εκπροσωπούμενης από τον κ. [redacted] και τον κ. [redacted], μέλη της Νομικής Υπηρεσίας της, με διεύθυνση επίδοσης στις Βρυξέλλες, στα γραφεία [redacted] και [redacted], Rue de la Loi 200, B-1049 Brussels, Belgium, και διεύθυνση επίδοσης στην Αθήνα, στην Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα, Βασιλίσσης Σοφίας 2, 10674 Αθήνα, δεχόμενης κοινοποιήσεις και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) στις διευθύνσεις [redacted] και [redacted], παρεμβαίνουσας ως amicus curiae

στην υπόθεση της προσφυγής

κατατεθείσας από την εταιρία «**Ελληνικά Ναυπηγεία Α.Ε.**» στις **5.2.2016**

με γενικό αριθμό κατάθεσης δικογράφου **1981/2016**

κατά της με αριθμό πρωτοκόλλου Οικ.125162/ΔΒΠ 1648/Α.Φ.13/4.12.2015 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού με θέμα «Απόφαση Ανάκτησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής E(2008) τελικό 3118 της 2ας Ιουλίου 2008» μετά των παραρτημάτων της και κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης.

1. Προκειμένου να διασφαλίσει τη συνεπή εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου κρατικών ενισχύσεων, ιδίως των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής «ΣΛΕΕ»), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (εφεξής «Επιτροπή») έχει την τιμή να υποβάλει τις παρούσες παρατηρήσεις ως *amicus curiae* στην υπόθεση ενώπιον του Δικαστηρίου Σας.

1 ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ

2. Το άρθρο 29(2) του Κανονισμού 2015/1589 αναφέρει τα παρακάτω:¹

«Όταν το απαιτεί η συνεπής εφαρμογή του άρθρου 107 παράγραφος 1 ή του άρθρου 108 της ΣΛΕΕ, η Επιτροπή δύναται να υποβάλλει αυτεπαγγέλτως γραπτές παρατηρήσεις στα δικαστήρια των κρατών μελών τα οποία είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή των διατάξεων περί κρατικών ενισχύσεων. Με την άδεια του εν λόγω δικαστηρίου μπορεί επίσης να υποβάλλει προφορικές παρατηρήσεις.»

Η Επιτροπή ενημερώνει το σχετικό κράτος μέλος για την πρόθεσή της πριν υποβάλει επίσημα τις παρατηρήσεις της.

Χάριν της προετοιμασίας των παρατηρήσεών της και μόνο, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο δικαστήριο του κράτους μέλους να διαβιβάσει έγγραφα που βρίσκονται στη διάθεση του δικαστηρίου και είναι αναγκαία για την εκ μέρους της Επιτροπής αξιολόγηση της υπόθεσης.»

3. Σύμφωνα με το άρθρο 36(2) του Κανονισμού 2015/1589, ο εν λόγω Κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος. Επομένως, ανεξαρτήτως των διαθέσιμων νομικών βάσεων εθνικού δικαίου,² το ενωσιακό δίκαιο προβλέπει την ανωτέρω νομική βάση για την παρέμβαση *amicus curiae* της Επιτροπής και την υποβολή των σχετικών παρατηρήσεων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα ζητούσε με όλο το σεβασμό από το Δικαστήριό Σας να αναγνωρίσει το άμεσο αποτέλεσμα του άρθρου 29(2) του Κανονισμού 2015/1589 στην ελληνική

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου της 13^{ης} Ιουλίου 2015 περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής «ΕΕ») L 248 της 24.9.2015, σ. 9.

² Σε επίπεδο εθνικού δικαίου, το άρθρο 204(2) του ελληνικού Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προβλέπει τη δυνατότητα κατάθεσης υπομνήματος από τρίτον τον οποίον αφορά η πράξη που αποτελεί αντικείμενο της αίτησης αναστολής και ο οποίος έχει δικαίωμα να ασκήσει πρόσθετη παρέμβαση κατά τη δίκη της αντίστοιχης προσφυγής. Επίσης, το άρθρο 113 του ίδιου Κώδικα προβλέπει ότι τρίτος μπορεί να ασκήσει πρόσθετη παρέμβαση σε δίκη που εκκρεμεί ύστερα από άσκηση προσφυγής προς υποστήριξη του διαδίκου υπέρ του οποίου έχει έννομο συμφέρον να αποβεί η δίκη. Πάντως, ανεξαρτήτως των προϋποθέσεων και προθεσμιών για την άσκηση πρόσθετης παρέμβασης σε επίπεδο εθνικού δικαίου, το άρθρο 29(2) του Κανονισμού 2015/1589 αποτελεί επαρκή νομική βάση για την ενδεχόμενη υποβολή παρατηρήσεων εκ μέρους της Επιτροπής ενώπιον του Δικαστηρίου Σας.

έννομη τάξη, προκειμένου να επιτρέψει την παρέμβασή της και την υποβολή των παρουσών παρατηρήσεων.

4. Στο ανωτέρω πλαίσιο, στις 10 Ιουνίου 2016, οι υπηρεσίες της Επιτροπής έστειλαν στο Δικαστήριο Σας επιστολή με την οποία ζήτησαν τη διαβίβαση των εγγράφων της υπόθεσης. Στις 13 Ιουνίου 2016, το Δικαστήριο Σας ενημέρωσε τηλεφωνικά την Επιτροπή ότι το αίτημα πρόσβασης στα έγγραφα έγινε δεκτό και υπάλληλος της Επιτροπής μετέβη στο Δικαστήριο Σας και παρέλαβε αντίγραφα ορισμένων εγγράφων.

2 ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

5. Η εταιρία «Ελληνικά Ναυπηγεία Α.Ε.» (εφεξής «Ελληνικά Ναυπηγεία») έχει καταθέσει προσφυγή³ για την ακύρωση της απόφασης του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού για την ανάκτηση των ενισχύσεων που η Επιτροπή έκρινε ως ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά με την απόφαση της 2^{ης} Ιουλίου 2008, καθώς και ανακοπή⁴ κατά της σχετικής ταμειακής βεβαίωσης και της ατομικής ειδοποίησης χρεών που εξέδωσε η ΔΟΥ ΦΑΕ Αθηνών. Επίσης, τα Ελληνικά Ναυπηγεία έχουν καταθέσει αιτήσεις για την αναστολή εκτέλεσης των εν λόγω αποφάσεων.⁵
6. Η προσφυγή, η ανακοπή και οι αιτήσεις αναστολής των Ελληνικών Ναυπηγείων σχετίζονται με την εφαρμογή της απόφασης της Επιτροπής της 2^{ης} Ιουλίου 2008 (εφεξής «Απόφαση Ανάκτησης»)⁶. Με την Απόφαση Ανάκτησης, η Επιτροπή έκρινε

³ Προσφυγή της 5.2.2016 με γενικό αριθμό κατάθεσης δικογράφου 1981/2016 κατά της με αριθμό πρωτοκόλλου Οικ.125162/ΔΒΠ 1648/Α.Φ.13/4.12.2015 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού με θέμα «Απόφαση Ανάκτησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ε(2008) τελικό 3118 της 2ας Ιουλίου 2008» μετά των παραρτημάτων της και κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης.

⁴ Ανακοπή της 13.4.2016 με γενικό αριθμό κατάθεσης δικογράφου 5864/2016 κατά της από 11 Μαρτίου 2016 ταμειακής βεβαίωσης και της με αριθμό 951 ατομικής ειδοποίησης χρεών της ΔΟΥ ΦΑΕ Αθηνών και κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης.

⁵ Αίτηση αναστολής με γενικό αριθμό κατάθεσης δικογράφου 8232/23.5.2016 για την αναστολή εκτέλεσης της με αριθμό πρωτοκόλλου Οικ.125162/ΔΒΠ 1648/Α.Φ.13/4.12.2015 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού με θέμα «Απόφαση Ανάκτησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ε(2008) τελικό 3118 της 2ας Ιουλίου 2008» μετά των παραρτημάτων της και κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης. Αίτηση αναστολής με γενικό αριθμό κατάθεσης δικογράφου 8240/23.5.2016 για την αναστολή εκτέλεσης της από 11 Μαρτίου 2016 ταμειακής βεβαίωσης και της με αριθμό 951 ατομικής ειδοποίησης χρεών της ΔΟΥ ΦΑΕ Αθηνών και κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης.

⁶ ΕΕ L 225 της 27.08.2009, σ. 104.

ώς ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά ορισμένες ενισχύσεις υπέρ των Ελληνικών Ναυπηγείων και διέταξε την ανάκτησή τους, συμπεριλαμβανομένων τόκων υπολογιζόμενων μέχρι το χρονικό σημείο που θα λάμβανε χώρα η πλήρης ανάκτηση των ενισχύσεων. Το ποσό των ενισχύσεων (χωρίς τόκους) είχε υπολογιστεί σε περίπου 256 εκατομμύρια ευρώ.

7. Η Απόφαση Ανάκτησης έχει επιβεβαιωθεί από τα Δικαστήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, στις 15 Μαρτίου 2012, το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής «Γενικό Δικαστήριο») απέρριψε την προσφυγή που άσκησαν τα Ελληνικά Ναυπηγεία για την ακύρωση της Απόφασης Ανάκτησης.⁷ Επίσης, στις 28 Φεβρουαρίου 2013, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής «Δικαστήριο») απέρριψε την αίτηση αναίρεσης που άσκησαν τα Ελληνικά Ναυπηγεία κατά της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου.⁸
8. Μετά την έκδοση της Απόφασης Ανάκτησης, το Ελληνικό Δημόσιο επικαλέστηκε ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας σύμφωνα με το άρθρο 346 ΣΛΕΕ και αιτήθηκε να εφαρμοστεί η ανάκτηση μόνον ως προς το πολιτικό (μη στρατιωτικό) τμήμα των ναυπηγείων. Με επιστολή της 1^{ης} Δεκεμβρίου 2010 (αποκαλούμενη ανεπίσημα και ως «Στρατιωτική Απόφαση»), η Επιτροπή αποδέχτηκε την πρόταση του Ελληνικού Δημοσίου για την εφαρμογή ορισμένων δεσμεύσεων ως μία μέθοδο με την οποία θα μπορούσε να εφαρμοστεί η Απόφαση Ανάκτησης.
9. Σε αυτό το σημείο πρέπει να διευκρινιστεί ότι η αποκαλούμενη «Στρατιωτική Απόφαση» ήταν απλώς μια επιστολή υπογεγραμμένη από τον Αντιπρόεδρο της Επιτροπής υπεύθυνο για θέματα ανταγωνισμού (και όχι μια επίσημη απόφαση της Επιτροπής), η οποία περιέγραφε απλώς μία μέθοδο με την οποία θα μπορούσε να εφαρμοστεί η Απόφαση Ανάκτησης. Τα Δικαστήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν απορρίψει τις προσφυγές των Ελληνικών Ναυπηγείων κατά της «Στρατιωτικής Απόφασης».⁹ Επίσης, η «Στρατιωτική Απόφαση» έπρεπε να εφαρμοστεί εντός έξι

---

⁷ Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση T-391/08 *Ελληνικά Ναυπηγεία κατά Επιτροπής* ECLI:EU:T:2012:126.

⁸ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-246/12P *Ελληνικά Ναυπηγεία κατά Επιτροπής* ECLI:EU:C:2013:133.

⁹ Στις 19 Οκτωβρίου 2012, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε με απλή διάταξη την προσφυγή ακύρωσης που άσκησαν τα Ελληνικά Ναυπηγεία (Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση T-466/11 *Ελληνικά Ναυπηγεία και Hoern κατά Επιτροπής* ECLI:EU:T:2012:558) και, στις 12 Σεπτεμβρίου 2013,

μηνών. Μέχρι και σήμερα, όμως, η «Στρατιωτική Απόφαση» δεν έχει εφαρμοστεί, ιδίως λόγω της έλλειψης συνεργασίας από πλευράς των Ελληνικών Ναυπηγείων ως προς την πώληση των στοιχείων ενεργητικού μη στρατιωτικού χαρακτήρα.¹⁰

10. Στις 28 Ιουνίου 2012, το Δικαστήριο καταδίκασε το Ελληνικό Δημόσιο βάσει του άρθρου 108(2) ΣΛΕΕ για τη μη εφαρμογή των αποφάσεων της Επιτροπής.¹¹ Ειδικότερα, το δικαστήριο διαπίστωσε ότι το Ελληνικό Δημόσιο όφειλε να είχε εφαρμόσει την Απόφαση Ανάκτησης έως τις 13 Δεκεμβρίου 2008. Το Δικαστήριο επίσης διευκρίνισε ότι η «Στρατιωτική Απόφαση» δεν αντικατέστησε την Απόφαση Ανάκτησης, αλλά απλώς περιέγραφε μία μέθοδο με την οποία θα μπορούσε να εφαρμοστεί η Απόφαση Ανάκτησης.¹²
11. Καθώς η Απόφαση Ανάκτησης δεν είχε εφαρμοστεί, στις 27 Νοεμβρίου 2014 η Επιτροπή έστειλε προειδοποιητική επιστολή στο Ελληνικό Δημόσιο σύμφωνα με το άρθρο 260(2) ΣΛΕΕ.
12. Ωστόσο, προκειμένου να εφαρμόσουν την Απόφαση Ανάκτησης, στις 4 Δεκεμβρίου 2015 οι ελληνικές αρχές έστειλαν διαταγή ανάκτησης στα Ελληνικά Ναυπηγεία ως προς το ποσό των 524 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο αντιστοιχούσε σε περίπου 80% του ανακτητέου ποσού συμπεριλαμβανομένων των τόκων μέχρι την εν λόγω ημερομηνία.¹³ Στις 5 Φεβρουαρίου 2016, τα Ελληνικά Ναυπηγεία κατέθεσαν ενώπιον του Δικαστηρίου Σας προσφυγή για την ακύρωση της εν λόγω διαταγής ανάκτησης.¹⁴

το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αναίρεσης που άσκησαν τα Ελληνικά Ναυπηγεία κατά της διάταξης του Γενικού Δικαστηρίου (Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-616/12P *Ελληνικά Ναυπηγεία και 2. Hoern κατά Επιτροπής* ECLI:EU:C:2013:884).

¹⁰ Μια από τις δεσμεύσεις που έπρεπε να εφαρμοστεί βάσει της «Στρατιωτικής Απόφασης» ήταν η πώληση των στοιχείων ενεργητικού μη στρατιωτικού χαρακτήρα των Ελληνικών Ναυπηγείων. Ωστόσο, στις 8 Αυγούστου 2012, ο εντολοδόχος πώλησης (sales trustee), ο οποίος είχε οριστεί για την πώληση των εν λόγω στοιχείων, ενημέρωσε την Επιτροπή ότι τα Ελληνικά Ναυπηγεία διαφωνούσαν κάθετα με τη λίστα των στοιχείων που θα πωλούνταν.

¹¹ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-485/10 *Επιτροπή κατά Ελλάδας* ECLI:EU:C:2012:395.

¹² Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-485/10 *Επιτροπή κατά Ελλάδας* ECLI:EU:C:2012:395, σκέψη 38.

¹³ Σύμφωνα με τους υπολογισμούς των ελληνικών αρχών, το κεφάλαιο του ανακτητέου ποσού (χωρίς τόκους) ανέρχεται σε περίπου 256 εκατομμύρια ευρώ. Μέχρι σήμερα, το συνολικό ανακτητέο ποσό (συν τους τόκους) υπολογίζεται σε περίπου 650 εκατομμύρια ευρώ. Η πλήρης επιβεβαίωση των υπολογισμών των ελληνικών αρχών από τις υπηρεσίες της Επιτροπής βρίσκεται σε εξέλιξη. Μέχρι στιγμής, ο υπολογισμός ενός μέρους της ενίσχυσης, το οποίο αντιστοιχεί στο ποσό των 524 εκατομμυρίων ευρώ, έχει πλήρως επιβεβαιωθεί από τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

¹⁴ Προσφυγή της 5.2.2016 με γενικό αριθμό κατάθεσης δικογράφου 1981/2016 κατά της με αριθμό πρωτοκόλλου Οικ.125162/ΔΒΠ 1648/Α.Φ.13/4.12.2015 απόφασης του Γενικού Γραμματέα

6
23/10/16

Το Μάρτιο και τον Απρίλιο του 2016, οι ελληνικές φορολογικές αρχές εξέδωσαν πράξεις για την εκτέλεση της προαναφερθείσας διαταγής ανάκτησης. Στις 13 Απριλίου 2016, τα Ελληνικά Ναυπηγεία κατέθεσαν ανακοπή ενώπιον του Δικαστηρίου Σας κατά των εν λόγω εκτελεστικών πράξεων.¹⁵ Επίσης, στις 23 Μαΐου 2016, τα Ελληνικά Ναυπηγεία κατέθεσαν ενώπιον του Δικαστηρίου Σας αιτήσεις αναστολής εκτέλεσης των προαναφερθεισών πράξεων.¹⁶

3 ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

3.1 Η Ελληνική Δημοκρατία οφείλει να εφαρμόσει την Απόφαση Ανάκτησης άμεσα και πραγματικά

13. Σύμφωνα με το άρθρο 16(3) του Κανονισμού 2015/1589, «η ανάκτηση πραγματοποιείται αμελλητί και σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους, εφόσον αυτές επιτρέπουν την άμεση και πραγματική εκτέλεση της απόφασης της Επιτροπής».¹⁷ Επιπλέον, το άρθρο 18(4) της Απόφασης Ανάκτησης υποχρεώνει το Ελληνικό Δημόσιο να ανακτήσει άμεσα και πραγματικά τις ασυμβίβαστες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στα Ελληνικά Ναυπηγεία.
14. Όπως έχει ήδη αναλυθεί,¹⁸ η Απόφαση Ανάκτησης έχει επιβεβαιωθεί από τα Δικαστήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επομένως, δεν χωρεί καμία αμφιβολία ως προς

Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού με θέμα «Απόφαση Ανάκτησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής E(2008) τελικό 3118 της 2ας Ιουλίου 2008» μετά των παραρτημάτων της και κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης. Βλ. και ανωτέρω παρ. 5 των παρουσών παρατηρήσεων.

¹⁵ Ανακοπή της 13.4.2016 με γενικό αριθμό κατάθεσης δικογράφου 5864/2016 κατά της από 11 Μαρτίου 2016 ταμειακής βεβαίωσης και της με αριθμό 951 ατομικής ειδοποίησης χρεών της ΔΟΥ ΦΑΕ Αθηνών και κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης. Βλ. και ανωτέρω παρ. 5 των παρουσών παρατηρήσεων.

¹⁶ Αίτηση αναστολής με γενικό αριθμό κατάθεσης δικογράφου 8232/23.5.2016 για την αναστολή εκτέλεσης της με αριθμό πρωτοκόλλου Οικ.125162/ΔΒΠ 1648/Α.Φ.13/4.12.2015 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού με θέμα «Απόφαση Ανάκτησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής E(2008) τελικό 3118 της 2ας Ιουλίου 2008» μετά των παραρτημάτων της και κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης. Αίτηση αναστολής με γενικό αριθμό κατάθεσης δικογράφου 8240/23.5.2016 για την αναστολή εκτέλεσης της από 11 Μαρτίου 2016 ταμειακής βεβαίωσης και της με αριθμό 951 ατομικής ειδοποίησης χρεών της ΔΟΥ ΦΑΕ Αθηνών και κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης. Βλ. και ανωτέρω παρ. 5 των παρουσών παρατηρήσεων.

¹⁷ Έμφαση δική μας. Το άρθρο 16(3) του Κανονισμού 2015/1589 επαναλαμβάνει αυτοόσιο το άρθρο 14(3) του προϊσχύσαντος Κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου της 22^{ης} Μαρτίου 1999 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ, ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1-9.

¹⁸ Βλ. παρ. 7 των παρουσών παρατηρήσεων.

το κύρος της Απόφασης Ανάκτησης και το εκτελεστό του διατακτικού της, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 18(4). Το Ελληνικό Δημόσιο υποχρεούται να ανακτήσει άμεσα και πραγματικά τις ασυμβίβαστες ενισχύσεις που διαπίστωσε η Επιτροπή στην Απόφαση Ανάκτησης.

15. Το άρθρο 18(5) της Απόφασης Ανάκτησης όριζε ότι η Ελλάδα έπρεπε να εξασφαλίσει την εκτέλεση της απόφασης εντός **τεσσάρων μηνών** από την ημερομηνία κοινοποίησής της. Κατά συνέπεια, η εκτέλεση της απόφασης θα έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί έως τις 13 Δεκεμβρίου 2008. Ωστόσο, το Ελληνικό Δημόσιο δεν προέβη στην έγκαιρη πλήρη ανάκτηση των ασυμβίβαστων ενισχύσεων, ως όφειλε.
16. Έστω και με σημαντική καθυστέρηση, προκειμένου να εφαρμοστεί έστω και μερικώς η ανωτέρω υποχρέωση, οι ελληνικές αρχές εξέδωσαν τη διαταγή ανάκτησης¹⁹ της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2015 κατά των Ελληνικών Ναυπηγείων για το ποσό των 524 εκατομμυρίων ευρώ.²⁰ Επίσης στο ίδιο πλαίσιο, το Μάρτιο και τον Απρίλιο του 2016 οι ελληνικές φορολογικές αρχές εξέδωσαν τις πράξεις²¹ για την εκτέλεση της εν λόγω διαταγής ανάκτησης. Επομένως, οι εν λόγω εθνικές διοικητικές πράξεις εκδόθηκαν σε εφαρμογή²² της Απόφασης Ανάκτησης, και ως εκ τούτου πρέπει να εκτελεστούν άμεσα.
17. Δεδομένου ότι η αποκαλούμενη «Στρατιωτική Απόφαση» δεν εφαρμόστηκε εντός της προβλεπόμενης εξάμηνης προθεσμίας, και ότι δεν έχει εφαρμοστεί ούτε καν στην παρούσα χρονική στιγμή, δεν έχει κανένα νόημα να εξεταστεί κατά πόσο μια εφαρμογή της Απόφασης Ανάκτησης έχει λάβει χώρα μέσω εφαρμογής της «Στρατιωτικής Απόφασης». Κάτι τέτοιο θα αφορούσε μια εντελώς υποθετική περίπτωση η οποία ουδόλως ανταποκρίνεται στα πραγματικά περιστατικά ενώπιον του Δικαστηρίου Σας.

---

¹⁹ Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού με θέμα «Απόφαση Ανάκτησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ε(2008) τελικό 3118 της 2ας Ιουλίου 2008» και με αριθμό πρωτοκόλλου Οικ.125162/ΔΒΠ 1648/Α.Φ.13/4.12.2015.

²⁰ Το ποσό των 524 εκατομμυρίων ευρώ αντιστοιχεί σε περίπου 80% του ανακτητέου ποσού συμπεριλαμβανομένων των τόκων (βλ. υποσημ. 13 των παρουσών παρατηρήσεων).

²¹ Ταμειακή βεβαίωση με ημερομηνία 11 Μαρτίου 2016 της ΔΟΥ ΦΑΕ Αθηνών και ατομική ειδοποίηση χρεών με αριθμό 951 της ΔΟΥ ΦΑΕ Αθηνών.

²² Παρόλο που η εφαρμογή αυτή είναι μερική και καθυστερημένη.

3.2 Η προσφυγή και η ανακοπή των Ελληνικών Ναυπηγείων κατά των προσβαλλόμενων εθνικών πράξεων δεν δύνανται να ευδοκιμήσουν

18. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η προσφυγή και η ανακοπή που έχουν ασκήσει ενώπιον του Δικαστηρίου Σας τα Ελληνικά Ναυπηγεία κατά των προσβαλλόμενων εθνικών πράξεων δεν δύνανται να ευδοκιμήσουν.
19. Πρώτον, στο πλαίσιο της ασκηθείσας προσφυγής και ανακοπής τα Ελληνικά Ναυπηγεία δεν δύνανται να αμφισβητήσουν το κύρος της Απόφασης Ανάκτησης. Αποτελεί πάγια νομολογία ότι προσφυγές ενώπιον εθνικών δικαστηρίων δεν μπορούν να αμφισβητήσουν το κύρος απόφασης της Επιτροπής, εφόσον ο προσφεύγων μπορούσε να αμφισβητήσει απευθείας την οικεία απόφαση ενώπιον των Δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντίθετη ερμηνεία θα ισοδυναμούσε με παράβαση της γενικής αρχής της ασφάλειας δικαίου και θα οδηγούσε σε παράκαμψη των προθεσμιών που προβλέπονται για την άσκηση προσφυγής κατά ενωσιακών πράξεων βάσει του άρθρου 263(4) ΣΛΕΕ. Δικαίωμα άσκησης της εν λόγω προσφυγής ενώπιον των ενωσιακών δικαστηρίων έχει κατεξοχήν ο δικαιούχος της ασυμβίβαστης ενίσχυσης (εν προκειμένω τα Ελληνικά Ναυπηγεία), ο οποίος συνεπώς οφείλει να ασκήσει την εν λόγω προσφυγή σε ενωσιακό επίπεδο και δεν δύναται να αμφισβητήσει αργότερα το κύρος της απόφασης της Επιτροπής ενώπιον εθνικών δικαστηρίων.²³
20. Στην παρούσα υπόθεση, τα Ελληνικά Ναυπηγεία όχι μόνο μπορούσαν, αλλά και πράγματι άσκησαν προσφυγή ακύρωσης κατά της Απόφασης Ανάκτησης ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, το οποίο απέρριψε την εν λόγω προσφυγή. Η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου επιβεβαιώθηκε μάλιστα και από το Δικαστήριο.²⁴ Επομένως, η Απόφαση Ανάκτησης είναι πλέον απρόσβλητη ως προς τα Ελληνικά Ναυπηγεία.
21. Δεύτερον, η προσφυγή και η ανακοπή που έχουν ασκήσει τα Ελληνικά Ναυπηγεία ενώπιον του Δικαστηρίου Σας δεν δύνανται να ευδοκιμήσουν στο βαθμό που θα συνεπάγονταν τη διατήρηση από τα Ελληνικά Ναυπηγεία ποσών τα οποία θα έπρεπε να είχαν ανακτηθεί βάσει της Απόφασης Ανάκτησης. Σύμφωνα με την ενωσιακή

²³ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-188/92 *TWD Textilwerke Deggendorf GmbH* ECLI:EU:C:1994:90, σκέψεις 13-26. Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-232/05 *Επιτροπή κατά Γαλλίας* ECLI:EU:C:2006:651, σκέψεις 58-60.

²⁴ Βλ. παρ. 7 των παρουσών παρατηρήσεων.

νομολογία, το άρθρο 16(3) του Κανονισμού 2015/1589 περιορίζει σημαντικά τις συνέπειες της εφαρμογής του εθνικού δικαίου κατά την εκδίκαση ένδικων βοηθημάτων κατά εθνικών διοικητικών πράξεων εκτέλεσης μιας απόφασης ανάκτησης της Επιτροπής.²⁵

22. Συγκεκριμένα, το άρθρο 16(3) του Κανονισμού 2015/1589 δεν επιτρέπει η εφαρμογή του εθνικού δικαίου να οδηγή στην, έστω και προσωρινή, εκ νέου καταβολή των ανακτηθέντων ποσών στον αποδέκτη της ασυμβίβαστης ενίσχυσης,²⁶ και συνεπώς *a fortiori* δεν επιτρέπει τη διατήρηση των ανακτητέων ποσών από τον αποδέκτη της ασυμβίβαστης ενίσχυσης. Αντιθέτως, επιτρέπεται η ακύρωση των επίμαχων εθνικών διοικητικών πράξεων για τυπικά ελαττώματα υπό την προϋπόθεση ότι το εθνικό δίκαιο εξασφαλίζει τη δυνατότητα θεραπείας του τυπικού αυτού ελαττώματος, ώστε εν τέλει να μην διακινδυνεύεται, ούτε καν προσωρινά, η ανάκτηση.²⁷
23. Τα ανωτέρω απορρέουν από την υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα της απόφασης ανάκτησης της Επιτροπής και να καταλήγουν σε λύση σύμφωνη προς τον σκοπό που επιδιώκει η απόφαση αυτή, ήτοι να εξασφαλίζουν ότι δεν διατίθενται στον αποδέκτη της ασυμβίβαστης ενίσχυσης, έστω και προσωρινώς, πόροι που αντιστοιχούν στα ποσά της εν λόγω ενίσχυσης.²⁸
24. Στην παρούσα υπόθεση, η Επιτροπή δεν εκφέρει γνώμη σχετικά με τα τυπικά ελαττώματα τα οποία τα Ελληνικά Ναυπηγεία προσάπτουν στις προσβαλλόμενες με την προσφυγή και ανακοπή πράξεις, καθώς η κρίση αυτή αποτελεί ζήτημα εθνικού δικαίου. Ωστόσο, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, ακόμα και αν υποτίθετο ότι υπήρχε κάποιο τυπικό ελάττωμα, η ανωτέρω ενωσιακή νομολογία δεν θα επέτρεπε να συναχθούν συνέπειες που θα οδηγούσαν είτε στη διατήρηση των ασυμβίβαστων

²⁵ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-210/09 *Scott και Kimberly Clark* ECLI:EU:C:2010:294, σκέψεις 18-33.

²⁶ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-210/09 *Scott και Kimberly Clark* ECLI:EU:C:2010:294, σκέψεις 31-33.

²⁷ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-210/09 *Scott και Kimberly Clark* ECLI:EU:C:2010:294, σκέψεις 30 και 33.

²⁸ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-210/09 *Scott και Kimberly Clark* ECLI:EU:C:2010:294, σκέψεις 28-29. Βλ. επίσης την Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-527/12 *Επιτροπή κατά Γερμανίας* ECLI:EU:C:2014:2193, σκέψεις 48-56.

ενισχύσεων από τα Ελληνικά Ναυπηγεία είτε στην επιστροφή προς τα Ελληνικά Ναυπηγεία τυχόν ήδη ανακτηθεισών ενισχύσεων.

25. Τρίτον, σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ο μόνος δικαιολογητικός λόγος που μπορεί να αποτρέψει την ανάκτηση ασυμβίβαστης ενίσχυσης είναι η απόλυτη αδυναμία ορθής εκτέλεσης της απόφασης ανάκτησης.²⁹ Εν προκειμένω, οι ελληνικές αρχές, οι οποίες είναι αρμόδιες να ενημερώσουν την Επιτροπή σε περίπτωση απόλυτης αδυναμίας, δεν ισχυρίζονται ότι υφίσταται απόλυτη αδυναμία ορθής εκτέλεσης της Απόφασης Ανάκτησης.
26. Σε κάθε περίπτωση, η νομολογία έχει ερμηνεύσει την έννοια της απόλυτης αδυναμίας με πολύ περιοριστικό τρόπο. Ως εκ τούτου, ενδεχόμενες οικονομικές δυσχέρειες του αποδέκτη δεν αποτελούν απόδειξη ότι η ανάκτηση είναι αδύνατη.³⁰ Όταν συντρέχουν τέτοιες περιστάσεις, η έλλειψη ανακτήσιμων στοιχείων ενεργητικού αποτελεί το μοναδικό μέσο απόδειξης απόλυτης αδυναμίας ανάκτησης της ενίσχυσης και το κράτος μέλος οφείλει να προκαλέσει την **εκκαθάριση** του αποδέκτη.³¹ Η εκκαθάριση αυτή πρέπει να συνοδεύεται από την **οριστική παύση** της δραστηριότητας του αποδέκτη.³²
27. Δεδομένου ότι εν προκειμένω δεν υφίσταται ούτε εκκαθάριση ούτε οριστική παύση της δραστηριότητας των Ελληνικών Ναυπηγείων, είναι ξεκάθαρο ότι δεν συντρέχει απόλυτη αδυναμία ορθής εκτέλεσης της Απόφασης Ανάκτησης.

3.3 Συμπέρασμα

28. Επομένως, δεν υπάρχει κανένας λόγος να καθυστερήσει περαιτέρω η εφαρμογή της Απόφασης Ανάκτησης από την Ελληνική Δημοκρατία. Επιπλέον, ενδεχόμενη

²⁹ Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις του Δικαστηρίου στις υποθέσεις C-348/93 *Επιτροπή κατά Ιταλίας* Συλλογή 1995 I-673, σκέψη 16· C-280/95 *Επιτροπή κατά Ιταλίας* Συλλογή 1998 I-259, σκέψη 13· C-261/99 *Επιτροπή κατά Γαλλίας* Συλλογή 2001 I-2537, σκέψη 23· και C-378/97 *Επιτροπή κατά Βελγίου* Συλλογή 2001 I-5107, σκέψη 30.

³⁰ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-52/84 *Επιτροπή κατά Βελγίου* EU:C:1986:3, σκέψη 14. Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-496/09 *Επιτροπή κατά Ιταλίας* EU:C:2011:740, σκέψη 72 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

³¹ Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-499/99 *Επιτροπή κατά Ισπανίας* EU:C:2002:408, σκέψεις 36-39.

³² Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-610/10 *Επιτροπή κατά Ισπανίας (Magefesa)* EU:C:2012:781, σκέψη 104 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

GINAL

περαιτέρω καθυστέρηση στην ανάκτηση των ασυμβίβαστων ενισχύσεων θα μπορούσε να οδηγήσει σε προσφυγή της Επιτροπής κατά της Ελλάδος ενώπιον του Δικαστηρίου βάσει του άρθρου 260(2) ΣΛΕΕ, η οποία μπορεί να καταλήξει στην επιβολή χρηματικών ποινών εις βάρος της Ελληνικής Δημοκρατίας.

4 ΑΙΤΗΜΑ

29. Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή έχει την τιμή να ζητήσει από το Δικαστήριό Σας να **απορρίψει** την προσφυγή που κατέθεσαν τα Ελληνικά Ναυπηγεία στις 5.2.2016 με γενικό αριθμό κατάθεσης δικογράφου 1981/2016 κατά της με αριθμό πρωτοκόλλου Οικ.125162/ΔΒΠ 1648/Α.Φ.13/4.12.2015 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού με θέμα «Απόφαση Ανάκτησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ε(2008) τελικό 3118 της 2ας Ιουλίου 2008» μετά των παραρτημάτων της και κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης.
30. Η Επιτροπή βρίσκεται στη διάθεση του Δικαστηρίου Σας προκειμένου να παράσχει οποιοσδήποτε περαιτέρω διευκρινίσεις και να συμμετάσχει σε ενδεχόμενη επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου Σας.

Πληρεξούσιοι της Επιτροπής

